

'Aikido omvat alles wat mensen nodig hebben'

Door Merlijn Torensma

In de jaren zeventig vertrok Peter Goldsbury sensei naar Japan omdat hij bij de bron van Aikido wilde komen. In diezelfde jaren zeventig kwam hij ook al voor het eerst naar Nederland om het Aikido uit de kinderschoenen te tillen naar een volwaardige krijgskunst. Dit jaar zijn er voor het eerst speciale lessen voor de gevorderde Aikidoka's

U bent al meerdere keren naar Nederland geweest. Is er een bepaalde reden waarom u juist naar Nederland komt?

'Ik ben voor het eerst naar Nederland gekomen eind jaren zeventig, toen de meeste Festina Lente leden nog witte banders waren, nog echte groentjes. Er waren toen veel Nederlanders die zich wilden ontworstelen uit de greep van judo. Ik heb weinig zin om het nu over politiek binnen Aikido te hebben, maar ik ken vrijwel iedereen die in Nederland aan Aikido doet. Peter Bacas ken ik bijvoorbeeld al jaren en ook al zijn we aangesloten bij een andere organisatie, we zijn goede vrienden.'

Is het anders om met Europeanen of Nederlanders te trainen vergeleken met Japanners?

'Ja, heel anders. Ik heb het gevoel dat er veel meer een soort overeenkomst is tussen een Nederlandse leerling en zijn leraar: er is een ruil voor tijd en geld en die ruil moet een gunstig resultaat hebben en het liefst een zo snel mogelijk resultaat. Aan de andere kant is het trainen met Nederlanders voor mij heel goed omdat de yudansha groot en sterk zijn.'

Wanneer bent u begonnen met Aikido?

'Ik weet niet meer wanneer ik precies ben begonnen. Ik studeerde aan de Universiteit van Sussex in het Verenigd Koninkrijk dus dat moet ergens in 1969 zijn geweest. Er kwam een Japanner naar Sussex om daar twee jaar economie te studeren en hij was een derde dan Aikido en hij wilde graag doorgaan met trainen. Omdat er geen dojo was in Sussex zijn we met zes mensen er zelf een begonnen. Voor Aikido deed ik veel aan veldloop, omdat ik dat erg leuk vond. Op school deed ik cricket en rugby, maar ik had een hekel aan competitie sporten. Aikido was dus erg aantrekkelijk voor mij.

Ik heb sindsdien veel leraren gehad. Onder hen maakten K. Chiba, M. Kanetsuka, S. Yamaguchi, H. Tada en S. Arikawa de diepste indruk op mij. Op dit moment is het hoofd van de Hiroshima Dojo, M. Kitahira, mijn leraar.'

Is Aikido veranderd qua technieken of de manier waarop mensen trainen sinds u bent begonnen?

'Ik denk niet dat het heel erg anders is geworden. Ik bedoel hiermee dat de grootste veranderingen binnen het Aikido van na de Tweede Wereldoorlog al waren doorgezet toen ik begon met trainen. Misschien kun je zeggen dat mensen vooral buiten Japan Aikido beoefenen om heel verschillende redenen: ze proberen vaak een dojo te vinden die past bij de specifieke stijl die ze zelf willen leren. Ik denk dat het vooral in de Verenigde Staten zo is. In Japan doen mensen ook Aikido om verschillende redenen, maar dit lijkt niet zoveel invloed te hebben op de "stijl" die ze doen. Hier in Japan ligt niet teveel nadruk op stijl.'

Waarom leren we bij Aikido geen schop- en stoottechnieken? Is het goed om ook karate of iets dergelijks te trainen, zodat we dat beter onder de knie krijgen?

'Je bedoelt dat je bij Aikido niet leert om aan te vallen? Ik heb geleerd om Aikido toe te passen op karate schoppen en stoten, maar de enige dojo waar ik heb gezien dat mensen echt leerden om te schoppen en slaan is in Kanetsuka's Ryushinkan Dojo in Londen. En dat werd voorgedaan door een karateleraar die op bezoek was. Dit is één manier waarop Aikido veranderd is: voor de oorlog hadden alle studenten van de Kobukan Dojo al ervaring in andere krijgskunsten. Zij hadden dus al geleerd hoe je moet aanvallen. Het overheersende verlangen om van Aikido een niet-competatieve

krijgskunst te maken, plus dat Aikido na de oorlog voor iedereen beschikbaar werd, heeft er voor gezorgd dat er minder nadruk ligt op aanvalstechnieken.

Er zijn vandaag de dag geen samoerai meer die bewapend met zwaard door de stad en land zwerven; het lijkt erop dat vuurwapens en computertechnieken hebben gewonnen van het vechten met de handen en zwaarden. Wat heeft Aikido nog voor waarde in de snelle, virtuele kant-en-klaar maatschappij waarin we nu leven?

'Nou, hier in Japan is het verboden om zwaarden of pistolen bij je te dragen en er hangt je een zware straf boven het hoofd als je het wel doet. Als een yudansha in een krijgskunst mag je ook geen excessief geweld gebruiken bij een tegenstander. Dus ik kan me ook afvragen waarom iemand heel effectief een pistool trekt, maar waarschijnlijk voor heel lang in de gevangenis belandt.

Je kunt je bij elke Japanse krijgskunst afvragen wat het nut is. De waarde van Aikido is dat het ons leert om te zien voorbij het "snelle", het virtuele en het kant-en-klare, zelfs als het niet onmiddellijk effectief is in een "echte" situatie – wat dat ook mag zijn.'

U leeft al ruime tijd in Japan, wat u een heel andere kijk op de cultuur en het leven daar geeft. Waarom bent u naar Japan gegaan?

'Op een bepaald moment besloot ik dat als ik een Japanse krijgskunst volledig wilde begrijpen, dat zoiets het beste kan in het land zelf.'

Het lijkt erop dat er nog steeds een groot verschil is tussen de Westerse ideeën en Oosterse opvattingen over Aikido. Hoeveel moet iemand van de Japanse cultuur kennen om Aikido te begrijpen?

'Ik stelde die vraag eens aan een belangrijke leraar van de Hombu Dojo. Mijn vraag was of Japanners makkelijker Aikido leren dan Westerlingen. Hij ontkende dit absoluut en stelde dat dagelijkse training voor beide de grote voorwaarde is. Maar hij kan natuurlijk niet ontkennen dat Aikido een Japanse krijgskunst is dat je een Japanse leraar makkelijker kan volgen als je zijn taal begrijpt.

De relatie tussen lichaam en geest is bij alle rassen gelijk en ik denk dat de principes bij bewegingen overal redelijk hetzelfde zijn. Voor mij zijn de principes met de woorden "leiden", "uit balans brengen" en controleren" samen te vatten.'

Woorden als AI en KI en DO worden op heel verschillende manieren uitgelegd. Sommigen maken er iets mystieks van, terwijl anderen het heel logisch en rationeel verklaren. Hoe kijkt u hier tegenaan?

'Je moet begrijpen dat "aikido" een samengestelde naam is die de Japanse overheid heeft bedacht om duidelijk te maken dat het een krijgskunst is die anders is dan judo, jiu-jitsu, karate of kendo. Doordat de Japanse taal een heel andere ontwikkeling heeft doorgemaakt dan Engels (of Nederlands), leent het zich er meer voor om er iets mythisch van te maken. Ik denk dat het weinig zin heeft om na te denken wat een woord als "aikido" betekent.'

Wat kunnen wij verwachten tijdens de zomerschool en waar moeten de mensen op letten?

'Leerlingen moeten bewustzijn ontwikkelen. Als iemand je bijvoorbeeld ergens naartoe werpt en je botst tegen een ander aan, wat doe je dan? Ga je onverstoord verder? Zelfs als je door de lucht vliegt, moet je je bewust zijn van obstakels en een botsing voorkomen.

Tijdens de zomerschool zullen we veel basisoefeningen doen en een boel training voor bewustzijn, naast het menu met de ongewone technieken. Dit jaar zijn er meer lessen voor de gevorderde leerlingen. Deze lessen zijn een experiment en ik weet nog niet hoe het zal uitpakken in Nederland - in Nederland heerst namelijk het idee dat bij een democratie iedereen volledig gelijk moet zijn, zelfs als er grote technische verschillen zijn.

Ik denk dat het vooral belangrijk is dat ik twee keer per jaar naar Nederland kom om de voortgang van de yudansha te zien. In Nederland zie je dat heel gewoon wordt gevonden als iemand les gaat geven zodra hij shodan wordt, soms zelfs al eerder. Dit is ondenkbaar in Japan. Daarom moeten er speciale lessen komen waar de nadruk ligt op alleen yudansha en wat zij nodig hebben om les te kunnen geven.'

Wat maakt Aikido zo bijzonder voor u?

'Aikido voorziet in alle menselijke behoeftes – behalve misschien de drang om ons voort te planten. De Aikido-training omvat zo'n beetje alle psychische en lichamelijke uitdagingen die ik in mijn leven heb ondervonden. Maar het kan best nog twee keer zo uitdagend worden nu ik ouder word en mijn lichamelijke krachten afnemen.'